

ния срещу него, и не само на съвременниците, но и на късни автори, не можем да не заключим, че за разлика от тях войводата показал достатъчно политическа далновидност, така необходима за народното дело.

Подобна преценка се налага и за това, че почти двадесет години войводата участва в хайдушки чети и такива по плановете на Г.С.Раковски и съдейства с всичко, с което можел, на БРЦК, БРК и през 1876-1878 г., т.е. на дело доказва системно родолюбие и приноса си за успеха на освободителните борби, макар да не откликнал на призивите на Левски след 1869 г. да се завърне в България и да работи там. Съображенията на ръководителя на вътрешните комитети са ясни и имали своите основания по принцип. Но и възраженията на Хитов, основани на реалните обстоятелства (продължителното му боледуване през 1870-1871 г., известността му в България и извън нея и пр.) били оправдани. И трябва да се вземат предвид, а не да се отминават, защото от незачитането на историческата истина и фактите, резултатът неизбежно са неистинно заключение и преценки.

Би трябвало да не се пропуска наличието на несъмнени данни, че П.Хитов не само дейно участва в революционното движение, но е признат от съвременниците си за символ на борец за свобода и патриот от ранга на ръководителите на това движение. Да не забравяме също, че неговият авторитет и качества определят избора му за главен войвода и фактически военен ръководител, на когото разчитат БРЦК, БРК, сръбското и руското правителство през 1876, 1877, 1878 г. От убедените в способността му да води четническото движение по време на въстанието и войните срещу Турция не прави изключение и Левски. Повече от категорично самият той казва това в известното си писмо от първите месеци на 1868 г., когато вече е замислил организирането на вътрешни чети и подготвя малка група революционери, с които да мине в България и да започне да осъществява този си замисъл. Но преди това иска съгласието на П.Хитов като главен войвода с думите: "Но пак ви моля и познавам за най-искренен и пръв любимец български да додите при мен или да ви пиша какво аз мисля да правя и ще го направя, ако рече Бог, с ваше позволение, ако го намерите благосклонно и ще ви моля да ми позволите, за което ако испечеля, печеля за цял народ, ако изгубя - губя само мене си." И по-късно, когато настоява войводата да напусне Сърбия и да дойде на работа в България, където ще бъде най-полезен с опита си, Левски не само не отрича качествата и заслугите му за революционното движение, а само следва линията за централизиране на ръководството на това движение. Когато обаче научава, че войводата е тежко болен на легло, престава макар и неохотно да настоява той да отиде в родината и да работят заедно там. Не прекъсва обаче контактите си с него, изпраща му Проектоустава и иска мнението му, нещо повече - зачита повечето бележка на войводата, включително и тази по един от най-важните въпроси - за републиканските възгледи на БРЦК.

Разбира се, организаторът на вътрешните комитети през 1871 г. е натрупал опит, развил е собствените си възгледи и е израснал пред съмишлениците на БРЦК в страната и в собствените си очи. И обединяването на силите, опита и знанията на